

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/107/2017
Identifikačné číslo spisu: 5415204191
Dátum vydania rozhodnutia: 11.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5415204191.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. V., bývajúceho vo M., zastúpeného JUDr. Miroslavou Bobíkovou, advokátkou so sídlom v Dolnom Kubíne, Hviezdoslavovo námestie č. 27, proti žalovanému Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 8, o určenie neplatnosti skončenia štátnozamestnaneckého pomeru a o určenie neplatnosti skončenia vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 6 Cpr 5/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 7. septembra 2016 sp. zn. 7 CoPr 6/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 18. mája 2016 č. k. 6 Cpr 5/2015-150 Okresný súd Dolný Kubín (ďalej len „súd prvej inštancie“): I. určil, že výpoveď zo štátnozamestnaneckého pomeru podľa § 46 ods. 1 písm. b/ a § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 400/2009 Z.z.“, ktorý bol v tom čase platný a účinný) daná žalobcovi žalovaným 3. novembra 2014 (ďalej len „výpoveď“) je neplatná, II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol, III. rozhodol o trovách konania, IV. rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok.

1.1. Súd prvej inštancie na odôvodnenie výroku I. uviedol, že žalobca ako štátny zamestnanec pracoval u žalovaného od 11. októbra 2013 v zaradení odborný radca - vedúci oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia (ďalej len „oddelenie PP“), pričom bol zaradený do 7. platovej triedy. Listom zo 7. apríla 2014 služobný úrad požiadal odborový orgán o prerokovanie novej organizačnej štruktúry, ktorou s účinnosťou od 1. mája 2014 dôjde k zrušeniu oddelenia PP a vytvoreniu dvoch menších organizačných útvarov. S touto organizačnou zmenou bolo spojené zrušenie 7 štátnozamestnaneckých miest. Odborový orgán oznámil 7. apríla 2014, že novú organizačnú štruktúru berie na vedomie a nemá k nej výhrady. Služobný úrad vydal 23. apríla 2014 rozhodnutie č. 4/2014 o organizačných zmenách (ďalej len „rozhodnutie č. 4/2014“), ktorým s

účinnosťou od 1. mája 2014 zrušil oddelenie PP, vytvoril dva menšie organizačné útvary, zrušil 1 miesto odborného radcu - vedúceho oddelenia PP v 7. platovej triede, 1 miesto odborného radcu v 7. platovej triede a 5 miest samostatného radcu v 6. platovej triede. V nadväznosti na to bolo vytvorené 1 miesto odborného radcu - vedúceho oddelenia v 7. platovej triede, 1 miesto odborného radcu v 7. platovej triede a napokon 5 miest samostatného radcu v 6. platovej triede. Listom z 23. apríla 2014 služobný úrad oznámil novú organizačnú štruktúru platnú od 1. mája 2014, v súvislosti s ktorou už žalobca prestal vykonávať funkciu vedúceho zamestnanca. Služobný úrad vydal 30. apríla 2014 potvrdenie o skončení vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca na základe zákona (§ 38 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 zákona č. 400/2009 Z.z.), pričom ako dôvod uviedol zmenu organizačnej štruktúry. Žalobca bol v čase od 8. apríla 2014 do 3. novembra 2014 práceneschopný. Po ukončení práceneschopnosti mu v rámci pohovoru bolo ponúknuté štátnozamestnanecké miesto - odborníka dočasne potrebného na plnenie úloh v Aktivačnom centre na Odbore sociálnych služieb zamestnanosti (druh štátnej služby: dočasná trvajúca do 31. decembra 2014 s platovou triedou 5). Keď žalobca toto miesto neprijal, služobný úrad mu dal výpoveď odôvodňovanú organizačnou zmenou v zmysle rozhodnutia č. 4/2014.

1.2. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania a vyhodnotenia skutkových okolností dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca sa dôvodne domáha určenia neplatnosti výpovede. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie je výpoveď neplatná pre jej rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 121 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z.). Dôvodom pre skončenie štátnozamestnaneckého pomeru žalobcu boli zhoršené vzťahy žalobcu a vedúcej služobného úradu (čo potvrdzujú aj zistenia súdu v inom konaní). Organizačná zmena bola vypracovaná účelovo a zámerne načasovaná práve na deň (7. apríla 2014), ktorý predchádzal dňu, v ktorom sa stal žalobca práceneschopným. Táto zmena spočívala len v tom, že oddelenie PP sa rozčlenilo na dva menšie útvary, pričom jednotlivým zamestnancom zostala zachovaná ich dovtedajšia pracovná náplň; rovnako zostal nezmenený aj počet štátnozamestnaneckých miest (vrátane miesta vedúceho oddelenia) v rovnakých platových triedach. Pokiaľ po organizačnej zmene zostala funkcia vedúceho oddelenia zachovaná, nebol dôvod na skončenie funkcie vedúceho zamestnanca a už vôbec nie na skončenie štátnozamestnaneckého pomeru žalobcu. Už pri oboznamovaní novej organizačnej štruktúry bolo zrejmé, že so žalobcom sa v ďalšom nepočítá. Po skončení práceneschopnosti mu bolo ponúknuté štátnozamestnanecké miesto v 5. platovej triede, čo znamená pokles o dve triedy v inom odbore štátnej služby, ktorý mal (navyše) iba dočasnú pôsobnosť. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie je teda jednoznačné, že v danom prípade má výpoveď znaky právneho úkonu neplatného z dôvodu rozporu s dobrými mravmi.

1.3. Ďalší dôvod určenia neplatnosti výpovede videl súd prvej inštancie v nedôslednom rešpektovaní § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. Vysvetlil, že i keď žalobca v žalobe tento dôvod neplatnosti výpovede výslovne neuviedol, bolo potrebné naň prihliadnúť v zmysle právnych záverov, ku ktorým dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 178/2008. V súvislosti s uvedeným poukázal na to, že jedným z predpokladov skončenia štátnozamestnaneckého pomeru podľa uvedeného ustanovenia je, že zamestnanca, ktorému skončila funkcia vedúceho zamestnanca, nemožno zaradiť na vykonávanie štátnej služby na štátnozamestnanecké miesto v tom istom odbore štátnej služby a na tú istú funkciu. Tento predpoklad nebol však v danom prípade splnený. Aj po organizačnej zmene mohol byť žalobca zaradený na pozíciu a funkciu dovtedy ním zastávanú, lebo služobný úrad ju mal k dispozícii. Na oddelenie, kde žalobca pracoval ako vedúci (po rozčlenení oddelenia) bol 2. mája 2014 preložený zamestnanec z iného služobného úradu, a to v rovnakom odbore a funkcii. To, že tento nový zamestnanec bol na danú funkciu preložený natrvalo a že v čase výpovede uvedené miesto voľné nebolo, nemohlo ísť na úkor žalobcu.

1.4. Súd prvej inštancie na odôvodnenie výroku II. rozsudku (ktorým bola zamietnutá žaloba v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti skončenia vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca) uviedol, že rozhodnutie o organizačnej zmene nie je právny úkon, ktorý by bolo možné preskúmať na základe podanej žaloby. Súdu preto ani v danom prípade neprislúchalo posudzovať (ne)platnosť rozhodnutia č. 4/2014.

1.5. Výroky III. a IV. rozsudku odôvodnil súd prvej inštancie potrebou rozhodnúť o povinnosti nahradiť trovy konania a zaplatiť súdny poplatok.

2. Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný odvolanie v ktorom poprel správnosť záverov súdu prvej

inštancie vedúcich k určaniu neplatnosti výpovede. Žalobca v žalobe ani počas konania nespochybnil, že ku dňu, v ktorom mu bola daná výpoveď, nemal žalovaný iné voľné štátnozamestnanecké miesto, než aké ponúkol žalobcovi a že žalobca túto ponuku neprijal. Žalovaný namietol, že súd prvej inštancie vychádzal z existencie dvoch dôvodov neplatnosti výpovede, i keď žalobca spochybnil platnosť výpovede len z dôvodu týkajúceho sa rozhodnutia č. 4/2014. Pokiaľ teda súd prvej inštancie posudzoval neplatnosť výpovede na základe dôvodu žalobcom neuvádzaného, rozhodol nad rámec žaloby. Počas celého konania pritom nebral náležite do úvahy zákon č. 400/2009 Z.z. a na vec aplikoval nepríslušný právny predpis (Zákonník práce) a z neho vychádzajúcu (teda tiež nepríslušnú) judikatúru.

3. Žalobca vo vyjadrení k podanému odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie správne zameral dokazovanie na zistenie, a/ kedy žalovaný vykonal organizačné zmeny, b/ čo bolo dôvodom týchto zmien, c/ či žalovaný nekonal za účelom, aby voči nemu mohol uplatniť výpovedný dôvod, d/ či forma správania sa žalovaného použitá v procese dania výpovede môže byť považovaná za právny úkon urobený v súlade s dobrými mravmi alebo nie (v súvislosti s tým poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 178/2008). Podľa jeho presvedčenia výsledky vykonaného dokazovania potvrdili účelovosť rozhodnutia o organizačných zmenách, ktoré bolo prijaté výlučne s cieľom dať mu výpoveď. Pokiaľ bola po organizačnej zmene vytvorená nová funkcia v tom istom odbore a s tou istou hlavnou činnosťou, nebola však ponúknutá žalobcovi, bol postup žalovaného neadekvátny, priečiaci sa dobrým mravom a jednoznačne potvrdzoval účelovosť konania žalovaného.

4. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. septembra 2016 sp. zn. 7 CoPr 6/2016 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil vo výroku I. určiac, že výpoveď zo štátnozamestnaneckého pomeru podľa ustanovení § 46 ods. 1 písm. b/ a § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. daná žalobcovi Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Dolný Kubín 3. novembra 2014 je neplatná. Odvolanie žalovaného proti výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol. Výrok IV. prvoinštančného rozsudku zrušil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Napokon súdu prvej inštancie uložil, aby opravil záhlavie rozsudku z 18. mája 2016 tak, že v označení žalovaného vypúšťa slovné spojenie: „Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Dolný Kubín, so sídlom v Dolnom Kubíne, Námestie Slobody 1“.

4.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie je vecne správny. Dôvod potreby „zmeny“ prvoinštančného rozsudku je len formálny a spočíva v tom, že súd prvej inštancie vo výrokovej časti rozsudku chybné uviedol, že výpoveď dal žalobcovi „žalovaný“ (v skutočnosti mu ju dal služobný úrad žalobcu, ktorého správne označenie uviedol odvolací súd). Vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého rozsudku ho odvolací súd zmenil výlučne len z tohto formálneho dôvodu [§ 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. V ďalšom sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o účelovosti uskutočnenej organizačnej zmeny a tiež o tom, že žalovaný po zrušení funkcie štátneho zamestnanca, ktorú dovtedy zastával žalobca, nemal v úmysle ďalej žalobcu zamestnávať (i keď v rámci novej organizačnej štruktúry také miesto mal). Aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu neboli v danom prípade splnené hmotnoprávne podmienky uvedené v § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. pre danie výpovede. V spojitosti s tým pripomenul, že podmienka nemožnosti zaradiť zamestnanca, ktorého funkcia vedúceho zamestnanca skončila podľa § 38 zákona č. 400/2009 Z.z., na vykonávanie štátnej služby v tom istom odbore štátnej služby a na tú istú funkciu, musí byť naplnená po vykonanej organizačnej zmene bez časového obmedzenia. Pokiaľ po vydaní rozhodnutia č. 4/2014 bolo vytvorené jedno štátnozamestnanecké miesto odborného radcu - vedúceho oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP v 7. platovej triede, bolo povinnosťou služobného úradu ponúknuť toto miesto žalobcovi (jeho dočasná práceneschopnosť na tom nič nemení). Služobný úrad tak ale nepostupoval, i keď všetkým ďalším zamestnancom pôvodného oddelenia ponúkol pracovné miesta na novovytvorených oddeleniach s doterajšou pracovnou náplňou a so zachovaním ich platovej triedy.

4.2. Odvolanie žalovaného proti výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd odmietol podľa § 386 písm. b/ CSP, lebo bolo v tejto časti podané neoprávnenou osobou (smerovalo proti rozhodnutiu vydanému nie na procesnú ujmu, ale prospech žalovaného; proti nemu smerujúca žaloba bola v tejto časti zamietnutá).

4.3. Zrušujúci výrok svojho rozsudku odôvodnil odvolací súd opodstatnenosťou námietky žalovaného,

že je oslobodený od platenia súdnych poplatkov (§ 389 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 378 ods. 1 a § 234 ods. 2 CSP).

4.4. Pri nariadovaní vykonania opravy záhlavia prvoinštančného rozsudku vychádzal odvolací súd z článku 4 ods. 1 CSP.

4.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie s tým, že je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a dôvodné preto, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Poukázal na ustanovenia § 1 ods. 1 a 3, ako aj § 120 zákona č. 400/2009 Z.z. a konštatoval, že platnosť výpovede bolo potrebné posudzovať podľa stavu existujúceho v čase, keď bola žalobcovi daná. Súdby oboch inštancií - nad rámec žaloby a v neprospech žalovaného - zohľadnili aj také okolnosti, ktoré žalobca v žalobe neuviedol a z ktorých nevyvodzoval neplatnosť výpovede, pričom nezohľadnili príslušné ustanovenia zákona č. 400/2009 Z.z. a aplikovali na vec sa nevzťahujúce rozhodnutia najvyššieho súdu (napríklad sp. zn. 4 Cdo 178/2008 a 5 Cdo 42/2010), ktoré sa viažu na § 63 ods. 1 Zákonníka práce, i keď aplikácia tohto ustanovenia je na štátnozamestnanecké vzťahy vylúčená. Žalobca neplatnosť výpovede vyvodzoval iba z ním tvrdenej neplatnosti rozhodnutia č. 4/2014. Podľa presvedčenia žalovaného sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, na ktorej založil svoje rozhodnutie, odklonil od toho, ako je táto otázka riešená ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (rozhodnutia, od právnych záverov ktorých sa odvolací súd údajne odklonil, dovolateľ konkretizoval označením súdu, spisovej značky a stručne aj podstatou právnych záverov).

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalovaný sa odvoláva na dôvody, ktoré u ň reálne neexistujú (medzičasom došlo medzi procesnými stranami k dohode o skončení štátnozamestnaneckého pomeru a žalovaný uspokojil finančné nároky žalobcu). Podľa názoru žalobcu rozhodnutia, ktoré uvádza dovolateľ s úmyslom preukázať odklon právnych záverov súdov od ustálenej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), sú na daný prípad neaplikovateľné. Súdby oboch inštancií dospeli k správne mu záveru o neplatnosti výpovede z dôvodu, že bola daná v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 121 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z.), s cieľom ukončiť so žalobcom štátnozamestnanecký pomer aj za cenu účelovo uskutočnenej organizačnej zmeny, ktorá v podstate nepriniesla žiadne zmeny. Správny a zodpovedajúci judikatúre je tiež záver súdov, že výpoveď je neplatná aj z dôvodu jej rozporu s § 47 ods. 1 písm. a/ zákona č. 400/2009 Z.z. So zreteľom na to žalobca uzavrel, že napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Žiadal preto dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP) a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštančia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

9. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v

súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013).

10. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno ani po 1. júli 2016 interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej väzby dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je zřejmé, že žalovaný napadol (v poradí prvý) výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. výrok určujúci neplatnosť výpovede. Podľa presvedčenia žalovaného je jeho dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Z o zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj

procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli toto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Aby mala dovolateľom nastolená otázka relevantný význam v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť riešená odvolacím súdom a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

18. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré riešia právnu otázku inak, ako ju riešil odvolací súd, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (ktorú otázku a ktorú rozhodovaciu prax mal dovolateľ na mysli); v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonenia sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd (na druhej strane) pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP.

19. V danom prípade je pre účely dovolacieho konania potrebné zdôrazniť, že sudy oboch inšancií zhodne založili svoje rozhodnutia na existencii dvoch dôvodov neplatnosti výpovede, a to, že: (1) výpoveď bola daná v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 121 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z. a (2) neboli pre ňu dané zákonom stanovené predpoklady v zmysle ustanovenia § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. Dovolací súd v súvislosti s týmto konštatovaním pripomína, že rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 278/2010), lebo prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok (podobne viď tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 53/2017, 2 Cdo 318/2015, 3 Cdo 20/2017, 4 Cdo 285/2015, 5 Cdo 11/2016, 6 Cdo 63/2016, 7 Cdo 35/2017 a 8 Cdo 5/2017).

20. Pre účely tohto dovolacieho konania treba uviesť, že štátnozamestnanecký pomer môže skončiť len z dôvodov uvedených v § 46 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z. Služobný úrad môže dať štátnemu zamestnancovi výpoveď len z dôvodov, ktoré sú taxatívne vymenované v § 47 zákona č. 400/2009 Z.z. Výpoveď v zmysle tohto ustanovenia je jednostranný právny úkon obsahujúci prejav vôle skončiť štátnozamestnanecký pomer. Na právne úkony vo sfére upravenej zákonom č. 400/2009 Z.z. sa použijú (medziiným) ustanovenia § 34 až § 40 Občianskeho zákonníka (viď § 121 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z.). Aj výpoveď daná služobným úradom štátnemu zamestnancovi je preto neplatná, ak svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom (viď § 39 Občianskeho zákonníka).

21. Dobrými mravmi sú pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 55/2011). V praxi všeobecných súdov sa pojmom dobré mravy (boni mores) označuje súhrn základných spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 151/2009). Dobré mravy sú považované za kritérium, podľa ktorého sa v najrozmanitejších oblastiach práva posudzuje správanie subjektov práva s tým, že konanie proti dobrým mravom býva adekvátne sankcionované. I keď pojem

dobré mravy nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky definovaný, viaceré zákony obsahujú priamy odkaz na dobré mravy (so zreteľom na daný prípad pozri napríklad § 39 Občianskeho zákonníka, § 13 ods. 2 Zákonníka práce, § 116 ods. 2 zákona č. 400/2009 Z.z.).

22. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi tiež vtedy, keď konajúci síce navonok postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. Zo strany takto konajúceho subjektu ide len formálne o výkon práva; jeho skutočným zámerom a tiež účelom jeho konania totiž nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného).

23. V preskúmanom prípade súd prvej inštancie v súlade s praxou všeobecných súdov vychádzal z toho, že rozhodnutie o organizačnej zmene nie je právny úkon, preto ani neposudzoval platnosť rozhodnutia č. 4/2014, ktoré bolo iba predpokladom pre samotný právny úkon - skončenie štátnozamestnaneckého pomeru (pozri napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu 3 Cdo 33/2008). V zhode s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu neopomenul skúmať, aký bol skutočný motív prijatia organizačnej zmeny žalovaného, lebo poznanie skutočných dôvodov pre výpoveď danú žalobcovi môže byť podkladom pre záver o jej rozpore s dobrými mravmi (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 42/2010), resp. pre záver, že konanie žalovaného v procese dania výpovede vykazuje znaky zneužitia práva, lebo je len naoko súladné s objektívnym právom (m. m. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 178/2008). Závery vyjadrené najvyšším súdom v týchto rozhodnutiach sú aplikovateľné nielen na právne vzťahy upravené Zákonníkom práce, ale aj na vzťahy upravené zákonom č. 400/2009 Z.z.

24. Súd prvej inštancie na základe skutkových zistení zadovážených vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že organizačná zmena uskutočnená žalovaným bola účelová a nesmerovala k dosiahnutiu navonok proklamovaného cieľa (jednotlivým zamestnancom zostala zachovaná dovtedajšia pracovná náplň a nezmenený zostal aj počet štátnozamestnaneckých miest). Táto organizačná zmena bola zameraná výlučne na to, aby žalovaný vytvoril stav, v ktorom bude môcť so žalobcom skončiť štátnozamestnanecký pomer; motivovaná bola zlým vzťahom riaditeľky služobného úradu so žalobcom. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v tejto časti potvrdil ako vecne správne, pričom „zhodne so záverom okresného súdu vyvodil, že žalovaný po zrušení funkcie štátneho zamestnanca .. nemal v úmysle žalobcu po vykonanej organizačnej zmene na vykonávanie štátnej služby v tom istom odbore štátnej služby a na tú istú funkciu zamestnávať, i keď na základe novej organizačnej štruktúry štátnozamestnanecké miesto odborného radcu - vedúceho oddelenia ... mal“.

25. Na tom, že súdy oboch inštancií zhodne dospeli k záveru, že výpoveď je neplatná z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi (§ 121 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z.z. v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka), nemení nič skutočnosť, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku zameral najmä na dôvod jej neplatnosti v zmysle § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. Potvrdzuje to aj bod 26. dovolaním napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd uviedol, že „z hľadiska právneho posúdenia veci je rozsudok okresného súdu v napadnutej časti vecne správny“. Aj v tejto súvislosti dovolací súd pripomína podstatu svojho konštatovania vyjadreného v bode 17. tohto uznesenia.

26. Žalovaný v dovolaní nenamietal, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) prijatím právneho záveru o neplatnosti výpovede z dôvodu rozporu tohto právneho úkonu s dobrými mravmi. Dovolaciu argumentáciu týmto smerom neorientoval, i keď predmetný dôvod (rozpor výpovede s dobrými mravmi) bol súdmi oboch inštancií považovaný za jeden z dvoch nosných, pritom však samostatných dôvodov, na ktorých spočívali ich rozhodnutia.

27. V rozhodnutiach dovolacieho súdu, na ktoré poukazuje dovolateľ, aby doložil odklon odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (str. 6/8 a 7/8 dovolania), nebola riešená otázka neplatnosti skončenia štátnozamestnaneckého (resp. obdobného pomeru) z dôvodu rozporu s dobrými mravmi [poznámka dovolacieho súdu: dovolací súd mal v ďalšom na zreteli, že podľa uvedeného ustanovenia je relevantný (iba) odklon od zaužívanj praxe „dovolacieho“ súdu].

27.1. V konaní sp. zn. 1 Cdo 54/2003 najvyššieho súdu boli riešené otázky súvisiace s výkladom pojmu „nové vhodné zamestnanie“, ďalej s plynutím výpovednej doby a určením času rozhodujúceho pre posúdenie platnosti skončenia pracovného pomeru.

27.2. Vo veci, ktorá bola vedená na najvyššom súde pod sp. zn. 3 MCdo 14/2010 išlo o vyriešenie otázky právnych účinkov tzv. akceptačného listu (úkonu zamestnávateľa prisľubujúceho zamestnať uchádzača o zamestnanie).

27.3. V rozhodnutí sp. zn. 1 MCdo 5/2009 riešil najvyšší súd otázky súvisiace so splnením zákonom predpokladaných dôvodov platnej výpovede podľa ustanovení vtedajšieho Zákonníka práce (t. j. s výkladom pojmov zamestnancova nadbytočnosť, jeho nadbytočnosť ako dôsledok zmeny úloh zamestnávateľa alebo technického vybavenia alebo iných organizačných zmien vo vnútri zamestnávateľskej organizácie a príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou zamestnanca a organizačnými zmenami).

27.4. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 5/2011 riešilo procesnú otázku týkajúcu sa predbežného opatrenia.

27.5. Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 160/2011 spočíval na riešení otázok týkajúcich sa existencie organizačnej zmeny, nadbytočnosti zamestnanca a príčinnej súvislosti medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca.

27.6. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 138/2012 riešil právne otázky súvisiace s problematikou „voľného pracovného miesta“ a s procesnou otázkou unesenia dôkazného bremena.

28. Žalovaný prípustnosť svojho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vyvodzoval z údajného odklonenia sa právnych záverov odvolacieho od ustálenej praxe dovolacieho súdu v otázkach významných (len) z hľadiska druhého dôvodu neplatnosti výpovede danej žalobcovi (2), existenciu ktorého súdy vyvodzovali z nerešpektovania ustanovenia § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. Vychádzajúc z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaný mal výhrady voči správnosti aplikácie judikatúry, pokiaľ sa týkala danosti výpovedných dôvodov v zmysle Zákonníka práce a že sa nestotožnil s názormi súdom v otázke, či z hľadiska (ne)platnosti výpovede je rozhodujúci stav v čase organizačnej zmeny alebo v čase dania výpovede. Žalovaný však v dovolaní netvrdil (nenamietal a označením rozhodnutí dovolacieho súdu nedokladal), že by sa odvolací súd odklonil od zaužívanej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tým, ako vyriešil otázku neplatnosti výpovede z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi (1).

29. Vzhľadom na to, že oba dôvody (vid' bod 17. tohto uznesenia dovolacieho súdu) samostatne viedli súdy k záveru o neplatnosti výpovede danej žalobcovi a žalovaný ani len nenamietal odklonenie sa riešenia otázok súvisiacich s prvým dôvodom (1) od ustálenej praxe dovolacieho súdu, bolo už v danom dovolacom konaní nadbytočné skúmať a posudzovať opodstatnenosť dovolacej argumentácie žalovaného vo vzťahu k druhému dôvodu (2), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Ani prípadné zistenie toho, že odvolací súd sa riešením otázky neplatnosti výpovede danej žalobcovi z dôvodu vyplývajúceho z § 47 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z.z. skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, by totiž nemohlo viesť k inému rozhodnutiu dovolacieho súdu. Ak by sa aj (prípadne) dovolateľovi podarilo doložiť prípustnosť dovolania v zmysle § 241 ods. 1 písm. a/ CSP a preukázať jeho opodstatnenosť podľa § 432 ods. 1 CSP vo vzťahu (iba) k jednému z dvoch inak samostatných dôvodov, zvyšný dôvod by naďalej tvoril nespochybný základ rozhodnutia, v dôsledku čoho by dovolanie nebolo spôsobilé privodiť pre dovolateľa priaznivejšiu procesnú situáciu (zrušenie alebo zmenu dovolaním napadnutého rozhodnutia).

30. Vyššie uvedené uzatvára odvolací súd konštatovaním, že žalovanému sa v dovolacom konaní nepodarilo preukázať, že sa súdy pri riešení právnej otázky platnosti žalobcovi danej výpovede, ktorú zavrhli záverom o neplatnosti výpovede z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi, odchýlili od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

31. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovaného z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva, najvyšší súd odmietol jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP.

32. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.